

Farsta 17 juni 2025

Mottagare
Socialdepartementet

Diarienummer
S2025/00568

Vår referens: karolina.celinska@dhr.se

Remissyttrande gällande Administrativa sanktioner i socialförsäkringen (Ds 2025:8)

DHR är en idéburen demokratisk organisation för och av personer med nedsatt rörelseförmåga. Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar vi för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda. En av utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv vi framför våra synpunkter på utredningen.

Inledning

DHR ställer sig kritisk till flera delar av förslaget i Ds 2025:8 då det riskerar att leda till allvarliga konsekvenser för personer med funktionsnedsättning, särskilt de med nedsatt rörelseförmåga. Förslagen uppvisar brister i förhållande till Sveriges åtaganden enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD), särskilt artiklarna 5, 12, 13 och 28.

Vi anser att förslaget i sin nuvarande form riskerar att medföra rättsosäkerhet, ökad utsatthet och ekonomisk otrygghet för personer med funktionsnedsättning. Nedan följer vår analys samt våra rekommendationer.

Konventionsgrundade synpunkter

Risk för diskriminering och oproportionerliga konsekvenser (artikel 5 och 28)

Förslaget att införa sanktionsavgifter och avstängningar baserade på strikt ansvar, utan krav på uppsåt eller vårdslöshet, innebär en hög risk för att personer med funktionsnedsättning felaktigt straffas. Detta kan bero på svårigheter att förstå,

tolka eller kommunicera med myndigheter – något som enligt konventionen måste beaktas.

Bristande tillgång till rättvisa (artikel 13)

Förslaget medför ingen rätt till kostnadsfritt juridiskt biträde i ärenden om sanktionsavgifter, trots att dessa kan få stora konsekvenser. Det diskriminerar personer som har svårigheter att föra sin egen talan och är därmed oförenligt med CRPD.

Risk för utestängning från social trygghet (artikel 28)

Att stänga av personer från ersättningar som ofta utgör deras enda försörjning strider mot rätten till social trygghet. Detta kan få katastrofala följder för personer som är beroende av exempelvis assistansersättning eller sjukersättning.

Rekommendationer och förslag till justeringar

För att säkerställa att lagförslaget överensstämmer med CRPD och inte försämrar livsvillkoren för personer med nedsatt rörelseförmåga föreslår vi följande ändringar:

Skärpt krav på individuell prövning

Lagen bör förtydliga att hänsyn till funktionsnedsättning, såsom kognitiva svårigheter, psykiska sjukdomar eller kommunikationsnedsättning, alltid ska beaktas i sanktionsbedömningen.

Utvidgat undantag från sanktionsavgifter

Det bör införas ett uttryckligt undantag för personer vars överträdelser beror på nedsatt förmåga, i likhet med regeln om frivillig rättelse.

Inför rätt till kostnadsfritt biträde

Personer med funktionsnedsättning måste ges rätt till juridiskt biträde i ärenden om sanktionsavgifter och avstängning, i enlighet med artikel 13 i CRPD.

Inför skyddsregel mot avstängning för utsatta grupper

Ingen person som är beroende av en förmån för sin grundläggande livsföring bör kunna stängas av utan särskild rättslig prövning av proportionalitet och nödvändighet.

Tillgänglig och anpassad information

Myndigheter bör åläggas att erbjuda stöd och information i tillgängliga format, särskilt vid förändringar i regelverket som kräver att den enskilde agerar.

Avslutning

DHR betonar vikten av att lagstiftning på socialförsäkringsområdet utformas med respekt för mänskliga rättigheter och i enlighet med konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Vi uppmanar regeringen att omarbete förslagen i Ds 2025:8 så att de säkerställer rättssäkerhet, delaktighet och skydd för personer med nedsatt rörelseförmåga.

Beslut om detta yttrande har tagits av förbundsordförande Åsa Strahlemo. Yttrandet har beretts av ombudsman Karolina Celinska.

DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet

Vänliga hälsningar

Åsa Strahlemo
förbundsordförande

Karolina Celinska
rättighetspol. samordnare